

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นถือเป็นพฤติกรรมขั้นมูลฐานที่ได้รับการรับรองและคุ้มครอง ซึ่งปรากฏออกมาในรูปของเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และอื่น ๆ

สื่อมวลชนในฐานะที่เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน จึงมีการให้ความสำคัญต่อเสรีภาพของสื่อมวลชน ขณะเดียวกันยังเป็นตัวชี้ให้เห็นว่าประชาชนในแต่ละประเทศมีเสรีภาพในเรื่องอื่น ๆ นอกจากเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นหรือไม่

เสรีภาพของสื่อมวลชน มีความหมายแตกต่างกันออกไปตามรูปแบบการปกครอง ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม ที่มาของเสรีภาพสื่อมวลชน ของแต่ละประเทศ ดังที่มาของเสรีภาพหนังสือพิมพ์ในประเทศตะวันตก เกิดจากการต่อสู้ของราษฎร เพื่อให้หลุดพ้นจากการกดขี่ข่มเหงของฝ่ายผู้ปกครอง ในยุคการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ตลอดจนยุคอาณานิคม

อย่างไรก็ตามประเทศไทยถูกปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยการบริหารประเทศโดยทหารมาตลอด ก่อนที่จะพัฒนาสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเมื่อไม่นานมานี้ ประเทศไทยไม่เคยมีประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์ เช่นเดียวกับชาติตะวันตกมาก่อนเลย ดังนั้นความเข้าใจ และการใช้เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ อาจก่อให้เกิดปัญหาได้

ขณะเดียวกันเสรีภาพหนังสือพิมพ์เป็นความเกี่ยวเนื่องของบุคคล 3 ฝ่าย ได้แก่ นักวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ในฐานะเป็นผู้ผลิตหนังสือพิมพ์ , นักการเมือง ในฐานะเป็นผู้ควบคุมดูแลหนังสือพิมพ์ และประชาชนในฐานะผู้อ่านหนังสือพิมพ์ ปรากฏว่าบุคคลทั้ง 3 ฝ่ายกลับมีทัศนคติเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ที่ไม่ตรงกัน โดยเฉพาะฝ่ายนักวิชาชีพและฝ่ายนักการเมืองที่มักใช้ประชาชนมาเป็นข้ออ้างในการใช้เสรีภาพและควบคุมเสรีภาพ โดยไม่มีการศึกษาถึงทัศนคติเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของประชาชนอย่างแท้จริงว่ามีความต้องการให้หนังสือพิมพ์ใช้เสรีภาพอย่างไร

ดังการวิจัยเรื่องทัศนคติของสาธารณชนต่อเสรีภาพสื่อมวลชน ในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่พบว่าประชาชนมีความเห็นว่าเสรีภาพสื่อมวลชนควรตั้งอยู่บนหลักการของความเป็นธรรม (Principle of Fairness) ประชาชนต้องการให้สื่อมวลชนหาข่าวอย่างสมดุลและต้องการให้เสนอ

ความเห็นอันหลากหลายของสังคม ทั้งยังสนับสนุนให้มีการออกกฎหมายส่งเสริมความชอบธรรม (Fairness-enhancing Laws) ที่เพิ่มขอมูลข่าวสาร ขณะที่ผู้บริหารประเทศคิดว่าหลักความชอบธรรม คือการให้ควบคุม(Censorship)

งานวิจัยดังกล่าวยังพบว่าประชาชนนิยมคำว่าเสรีภาพของสื่อมวลชนในมุมมองของผู้รับสาร หรือผู้ฟัง (Listener) ส่วนผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อสารมวลชนนิยมเสรีภาพสื่อมวลชนในมุมมองของผู้ส่งสาร หรือผู้พูด (Speaker) โดยต้องการแสดงความคิดเห็นที่ปราศจากการควบคุมตรวจสอบ (Censorship)

ดังนั้นงานวิจัยเรื่อง “ทัศนะเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของนักวิชาชีพ นักการเมือง และประชาชน” จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้และทัศนคติของนักวิชาชีพ นักการเมืองและประชาชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงการรับรู้ของนักวิชาชีพ นักการเมือง และประชาชนต่อความหมายของเสรีภาพหนังสือพิมพ์
2. เพื่อศึกษาถึงทัศนคติของนักวิชาชีพ นักการเมืองและประชาชน ต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์ในด้านต่าง ๆ
3. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้และทัศนคติของบุคคลทั้ง 3 ฝ่ายต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์ในด้านต่าง ๆ

สมมุติฐานการวิจัย

นักวิชาชีพ นักการเมือง และประชาชน มีทัศนะต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์แตกต่างกัน โดยกลุ่มนักวิชาชีพ มีทัศนคติต่อเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ในเชิงบวก โดยเฉพาะเสรีภาพที่สามารถสื่อสาร หรือแสดงออกได้อย่างอิสระ มากกว่ากลุ่มประชาชน และกลุ่มนักการเมือง

ส่วนกลุ่มประชาชนมีทัศนคติต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์ในเชิงบวก โดยเฉพาะเสรีภาพที่จะรับรู้สารได้อย่างอิสระ ครบถ้วน พอเพียง และมีคุณภาพ มากกว่ากลุ่มนักวิชาชีพ และกลุ่มนักการเมือง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ทัศนคติเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของนักวิชาชีพ นักการเมืองและประชาชน” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Method) โดยศึกษากลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม รวม 240 คน ได้แก่ กลุ่มนักวิชาชีพ-นักหนังสือพิมพ์ปฏิบัติงานในกองบรรณาธิการ จำนวน 80 คน กลุ่มนักการเมือง - สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 จำนวน 60 คน และกลุ่มประชาชน จำนวน 100 คน

การวิจัยนี้ใช้เครื่องมือ คือแบบสอบถาม 1 ชุด ประกอบด้วยคำถาม 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับลักษณะทางประชากร และพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์

ส่วนที่ 2 การรับรู้ต่อแนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ และการรับรู้ต่อหลักการที่จำเป็นต้องมีควบคู่กับเสรีภาพหนังสือพิมพ์

ส่วนที่ 3 ทัศนคติเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 30-40 ปีมากที่สุด รองลงมาคือ อายุระหว่าง 20-30 ปี และมีวุฒิการศึกษาชั้นปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาวุฒิการศึกษาชั้นสูงกว่าปริญญาตรี นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน

การรับรู้เกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของนักวิชาชีพ นักการเมืองและประชาชนพบว่า กลุ่มนักวิชาชีพมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ 1.34 นับเป็นการรับรู้เชิงบวกในระดับกลาง ส่วนกลุ่มประชาชนมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ 0.98 นับเป็นการรับรู้เชิงบวกระดับค่อนข้างน้อย และกลุ่มนักการเมือง มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ 0.76 เป็นการรับรู้เชิงบวกระดับค่อนข้างน้อย

นักวิชาชีพมีการรับรู้เกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์เชิงบวกมากกว่ากลุ่มประชาชนและกลุ่มนักการเมือง

กลุ่มนักวิชาชีพมีการรับรู้ว่าเสรีภาพเป็นสิ่งจำเป็นมาก(2.35) สามารถสะท้อนความคิดเห็นได้หลากหลายมาก(2.19) ช่วยส่งเสริมประชาธิปไตยได้มาก(2.18) เป็นสิ่งที่ดีมาก(2.06) รวมทั้งยังช่วยทำความจริงให้ปรากฏได้มากด้วย(2.04)

อย่างไรก็ตามกลุ่มนักวิชาชีพรับรู้ประเด็นที่เกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ดังต่อไปนี้ ลักษณะเชิงบวกเพียงระดับกลางเท่านั้น ได้แก่ เสรีภาพหนังสือพิมพ์มีเพื่อประโยชน์ของประชาชนเพียงบางส่วน(1.86) ค่อนข้างเหมาะสมกับสังคมไทย(1.69) ช่วยส่งเสริมความเสมอภาคได้บ้าง(1.60) ส่งเสริมการรักษาสิทธิมนุษยชนได้บ้าง(1.59) ทำให้เกิดความยุติธรรมได้บางส่วน(1.36) และทำให้มีความรับผิดชอบได้บ้าง(1.36)

ขณะเดียวกันกลุ่มนักวิชาชีพยังเห็นว่าเสรีภาพหนังสือพิมพ์ก่อให้เกิดความเป็นกลางได้เล็กน้อย(.65) ช่วยส่งเสริมจริยธรรมได้เล็กน้อย(.65) ช่วยก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยได้เพียงเล็กน้อย(.56) และช่วยขจัดความขัดแย้งได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น(.24)

สำหรับกลุ่มนักการเมืองมีการรับรู้ว่าเสรีภาพหนังสือพิมพ์ค่อนข้างเป็นสิ่งจำเป็น(1.47) สะท้อนความคิดเห็นหลากหลายได้บ้าง(1.55) ส่งเสริมประชาธิปไตยได้บ้าง(1.28) เป็นสิ่งที่ค่อนข้างดี(1.28) สามารถทำความจริงให้ปรากฏได้บ้าง(1.23) และส่งเสริมการรักษาสิทธิมนุษยชนได้บ้าง(1.33) ขณะที่มีการรับรู้ว่าเสรีภาพหนังสือพิมพ์ช่วยส่งเสริมความขัดแย้งได้เล็กน้อย(-.12)

นอกจากนี้กลุ่มนักการเมืองยังรับรู้ว่าเสรีภาพหนังสือพิมพ์มีเพื่อประโยชน์ของประชาชนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น(1.00) เหมาะสมกับสังคมไทยเพียงเล็กน้อย(.72) ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคได้น้อย(.70) ทำให้เกิดความยุติธรรมได้น้อย(.57) ช่วยทำให้หนังสือพิมพ์มีความรับผิดชอบได้เล็กน้อย(.93) ก่อให้เกิดความเป็นกลางได้น้อย(.02) ช่วยส่งเสริมจริยธรรมได้เล็กน้อย(.35) และช่วยก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น(.45)

สำหรับกลุ่มประชาชนนั้น มีการรับรู้เกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ว่าหนังสือพิมพ์ค่อนข้างเป็นสิ่งจำเป็น(1.86) สะท้อนความคิดเห็นหลากหลายได้บ้าง(1.58) ส่งเสริมประชาธิปไตยได้บ้าง(1.57) เป็นสิ่งที่ค่อนข้างดี(1.36) สามารถทำความจริงให้ปรากฏได้บ้าง(1.39) ค่อนข้างมีเพื่อประโยชน์ของประชาชน(1.05) และค่อนข้างเหมาะสมกับสังคมไทย (1.19)

กลุ่มประชาชนยังรับรู้ว่าเสรีภาพหนังสือพิมพ์ช่วยส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคได้น้อย(.97) ส่งเสริมการรักษาสิทธิมนุษยชนได้เพียงเล็กน้อย(.96) ทำให้เกิดความยุติธรรมได้น้อย(.87) ช่วยทำให้หนังสือพิมพ์มีความรับผิดชอบได้เล็กน้อย(.83) ก่อให้เกิดความเป็นกลางได้น้อย(.13) และช่วยส่งเสริมจริยธรรมได้เล็กน้อยเท่านั้น(.09)

ขณะเดียวกัน กลุ่มประชาชนรับรู้เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์เชิงลบในประเด็นที่ว่า ช่วยส่งเสริมความขัดแย้งได้เล็กน้อย(-.12) และก่อให้เกิดความวุ่นวายได้เล็กน้อยเช่นกัน(-.08)

การรับรู้ของทั้งสามกลุ่มเมื่อวิเคราะห์รวมกัน พบว่า มีการรับรู้ต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างน้อย(.96) โดยรับรู้ว่ามีเสรีภาพหนังสือพิมพ์ค่อนข้างจำเป็น(1.92) สะท้อนความคิดเห็นหลากหลายได้บ้าง(1.77) ส่งเสริมประชาธิปไตยได้บ้าง(1.70) เป็นสิ่งที่ค่อนข้างดี(1.57) สามารถทำความจริงให้ปรากฏได้บ้าง(1.57) ส่งเสริมการรักษาสิทธิมนุษยชนได้บ้าง(1.26) ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคได้บ้าง(1.11) ทำให้หนังสือพิมพ์มีความรับผิดชอบได้บ้าง(1.03) ค่อนข้างมีเพื่อประโยชน์ของประชาชน(1.31) และค่อนข้างเหมาะสมกับสังคมไทย(1.24)

อย่างไรก็ตามโดยภาพรวม ทั้งสามกลุ่มรับรู้ว่าการทำให้เกิดความยุติธรรมได้เพียงเล็กน้อย(.96) ก่อให้เกิดความเป็นกลางได้น้อย(.27) ช่วยส่งเสริมจริยธรรมได้เพียงเล็กน้อย(.34) และก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยได้เล็กน้อย(.27) นอกจากนี้ยังไม่แน่ใจว่าเสรีภาพหนังสือพิมพ์ช่วยขจัดความขัดแย้งหรือส่งเสริมความขัดแย้ง(0)

การรับรู้หลักการที่จำเป็นต้องมีควบคู่กับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ พบว่า ทั้งสามกลุ่มรับรู้ว่ามีเสรีภาพหนังสือพิมพ์จำเป็นอย่างมาก(4.18) ที่ต้องมีหลักการควบคู่ด้วย โดยหลักการที่ทั้งสามกลุ่มรับรู้ว่ามีมากที่สุด คือ การมีความรับผิดชอบ(4.86) ความถูกต้องเที่ยงตรง(4.79) ความเป็นกลาง(4.65) ความมีสำนึกต่อส่วนรวม (4.75) และการเคารพสิทธิส่วนบุคคล (4.53)

ส่วนประเด็นที่ทั้งสามกลุ่มรับรู้ว่ามีมากที่สุดคือ การมีความหลากหลายทางความคิด(4.36) ความสมดุล(4.02) การรับฟังความต้องการของผู้อื่น(4.03) การควบคุมตนเองของทางวิชาชีพ(4.24) การมีอิสระในการสืบเสาะค้นหาข้อเท็จจริงได้อย่างเสรี(4.28) การคำนึงถึงผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ(4.12) การคำนึงถึงผลกระทบต่อค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีของประชาชน(4.27) และการคำนึงถึงผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประเทศ (4.19)

หลักการที่ทั้งสามกลุ่มรับรู้ว่ามีปานกลางคือ การมีส่วนร่วมสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล(2.82)

นอกจากนี้กลุ่มนักการเมืองเป็นเพียงกลุ่มเดียวที่รับรู้ว่าการมีองค์กรของรัฐคอยควบคุมเป็นสิ่งจำเป็นปานกลาง(2.55) ขณะที่อีก 2 กลุ่มรับรู้ว่ามีน้อย จึงทำให้ค่าเฉลี่ยรวมของทั้งสามกลุ่มรับรู้ว่าการมีองค์กรของรัฐคอยควบคุมนั้นจำเป็นน้อย(2.20)

ขณะเดียวกัน กลุ่มนักการเมืองยังรับรู้ว่ามีสาระประโยชน์(4.53) การเคารพสิทธิส่วนบุคคล(4.75) และการเน้นข้อเท็จจริงมากกว่าความรู้สึกหรืออารมณ์(4.70) จำเป็นที่สุด แต่กลุ่มนักวิชาชีพ และกลุ่มประชาชนรับรู้ว่ามีระดับจำเป็นมาก นอกจากนี้กลุ่มนักวิชาชีพยังรับรู้ว่าการมีกฎหมายควบคุม เพื่อให้ได้เสรีภาพในทางที่สร้างสรรค์นั้น จำเป็นปานกลาง(3.24) แต่กลุ่มนักการเมืองและกลุ่มประชาชนรับรู้ว่ามีระดับจำเป็นมาก ค่าเฉลี่ย = 3.70 และ 3.84 ตามลำดับ

ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของนักวิชาชีพ นักการเมืองและประชาชน พบว่า ทั้งสามกลุ่มยังมีความเห็นกำลังในเรื่องต่อไปนี้

-หนังสือพิมพ์ควรใช้แหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชัดเจน ในลักษณะเช่นว่า “แหล่งข่าววงในเปิดเผยว่า” ได้เสมอหรือไม่ (3.05)

-หนังสือพิมพ์ควรติดตามข่าวและถ่ายภาพเจ้าหน้าที่ได้อานาอย่างใกล้ชิด ด้วยเหตุผลว่าเจ้าหน้าที่ได้อานาเป็นบุคคลสาธารณะได้หรือไม่ (2.57)

-หนังสือพิมพ์ควรคำนึงถึงสิทธิที่จะรับรู้ของประชาชนเป็นเป้าหมายหลักหรือไม่ แม้จำเป็นต้องละเมิดสิทธิส่วนบุคคล(2.64)

-หนังสือพิมพ์เลือกเสนอข่าวสารของพรรคการเมืองบางพรรค หรือนักการเมืองบางคน ที่หนังสือพิมพ์เห็นว่ามีความสำคัญและน่าสนใจได้ โดยไม่จำเป็นต้องยึดหลักการของความสมดุล (2.77)

-หนังสือพิมพ์มักสร้างความต้องการในเรื่องต่าง ๆ ให้เกิดกับประชาชนมากเกินไป จนกลายเป็นปัญหาของผู้บริหารประเทศอยู่เสมอ(3.20)

กลุ่มนักการเมืองและกลุ่มประชาชนเห็นว่าหนังสือพิมพ์ไม่ควรเสนอข่าวหรือภาพของเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อของการข่มขืนหรืออาชญากรรม แม้จะมีการใช้นามสมมติและปกปิดใบหน้าบางส่วนก็ตาม ค่าเฉลี่ย = 3.90 และ 3.69 ตามลำดับ แต่กลุ่มนักวิชาชีพยังมีความเห็นกำลังต่อเรื่องดังกล่าว(3.44) อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยการรับรู้โดยรวมของทั้งสามกลุ่มต่อเรื่องดังกล่าว = 3.66 หมายความว่าทั้งสามกลุ่มเห็นว่าไม่ควรนำเสนอ

นอกจากนี้กลุ่มนักวิชาชีพไม่เห็นด้วยที่รัฐควรมีอำนาจตรวจข่าวก่อนพิมพ์ในภาวะฉุกเฉินต่าง ๆ (2.07) แต่กลุ่มนักการเมืองและกลุ่มประชาชนยังมีความเห็นก้ำกึ่งต่อประเด็นดังกล่าว ค่าเฉลี่ย = 2.97 และ 2.96 ตามลำดับ

ทั้งกลุ่มนักวิชาชีพ กลุ่มนักการเมืองและกลุ่มประชาชนไม่เห็นด้วยต่อกรณีดังต่อไปนี้

-หนังสือพิมพ์จะลงภาพผู้หญิงนุ่งน้อยห่มน้อยในหน้า 1 ได้ ด้วยเหตุผลที่ว่าสนองต่อความต้องการของประชาชน (1.94)

-มีการเสนอคอลัมน์ทางเพศ ลักษณะบรรยายเทคนิคการรวมเพศอย่างชัดเจน ด้วยเหตุผลว่าให้ความรู้กับประชาชน (2.18)

-ในยามปกติ หนังสือพิมพ์พาดหัวข่าวว่า “รัฐบาลเฮงซวย..! ใสหัวออกไปเถอะ” (2.13)

-หนังสือพิมพ์ใช้คำเรียกผู้ต้องหาติดขังขึ้นว่า “ไอ้ตัว” (1.93)

-สมมุติว่านักข่าวทราบว่าจะมีการปิดธนาคาร โดยที่ยังไม่มีการประกาศอย่างเป็นทางการ หรือยังไม่มีแหล่งข่าวยืนยันอย่างแน่ชัด หนังสือพิมพ์ก็เสนอข่าวนี้นั้นทันที (2.14)

กลุ่มนักวิชาชีพเห็นด้วย (3.66) ที่หนังสือพิมพ์จะเสนอข่าวหรือภาพของนักการเมืองหรือข้าราชการระดับสูงว่ามีภรรยา น้อย ด้วยเหตุผลว่าเกี่ยวข้องกับจริยธรรมที่อาจมีผลต่อการบริหารประเทศ แต่กลุ่มนักการเมือง (3.30) และกลุ่มประชาชน (3.31) ยังมีความเห็นก้ำกึ่งต่อเรื่องดังกล่าว

ต่อกรณีที่ว่าเสรีภาพหนังสือพิมพ์คือเสรีภาพของประชาชนนั้น พบว่ากลุ่มนักวิชาชีพ (4.06) และกลุ่มประชาชน (3.66) เห็นด้วย แต่กลุ่มนักการเมือง (3.4) ยังมีความเห็นก้ำกึ่ง

นอกจากนี้พบว่าทั้งสามกลุ่มมีทัศนคติเชิงบวกต่อเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ เนื่องจากเห็นว่า การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ข้าราชการ หรือพรรคการเมือง ถือว่าเป็นการทำหน้าที่ตรวจสอบดูแลการทำงานของรัฐบาล ฉะนั้นจึงไม่ควรมีข้อจำกัด

ทั้งสามกลุ่มยังมีทัศนคติเชิงบวกต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ในกรณีที่ว่าการเสนอความคิดเห็น ความเชื่อที่แท้ “ไม่ถูกต้อง” ก็ควรได้รับการปกป้อง เช่นเดียวกับการเสนอข้อเท็จจริง

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มนักการเมืองและกลุ่มประชาชนกลับมีความเห็นกำกับต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นกรณีที่ว่าเจ้าหน้าที่รัฐหรือเจ้าพนักงานการพิมพ์ควรมีอำนาจตัดก๊อปปี้หนังสือพิมพ์ เมื่อเห็นว่าหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ รายงานข่าวที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพรัฐบาล ขณะที่กลุ่มนักวิชาชีพไม่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว แสดงว่า มีทัศนคติเชิงบวกต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

นอกจากนี้ยังเป็นที่น่าสังเกตอีกว่า กลุ่มประชาชนกลับมีทัศนคติกำกับต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น กรณีที่ว่า การตั้งศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร โดยรัฐบาล เพื่อควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งชอบธรรม ขณะที่กลุ่มนักวิชาชีพ และกลุ่มนักการเมือง ไม่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว แสดงว่ากลุ่มนักวิชาชีพและกลุ่มนักการเมืองมีทัศนคติเชิงบวกต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

ดังนั้นจึงพบว่า ทัศนคติของกลุ่มนักการเมืองและกลุ่มประชาชนต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น อาจมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับรายละเอียดของแต่ละกรณีไป

สำหรับทัศนคติต่อเสรีภาพในการพิมพ์นั้น พบว่า ทั้งสามกลุ่มมีทัศนคติเชิงบวก เนื่องจากเห็นว่าไม่ควรมีการบังคับให้มีการตีพิมพ์หรือไม่ตีพิมพ์ข่าวสารใด ๆ

นอกจากนี้ทั้งสามกลุ่มยังมีความเห็นกำกับต่อเสรีภาพในการดำเนินการพิมพ์ ดังกรณีที่ว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลสามารถดำเนินงานด้านหนังสือพิมพ์ได้ เพียงไปแจ้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียน โดยไม่จำเป็นต้องขอใบอนุญาตที่ผ่านขั้นตอนซับซ้อน และมีความเห็นกำกับต่อเสรีภาพในการเป็นเจ้าของสื่อสิ่งพิมพ์ ในกรณีที่นักการเมืองหรือพรรคการเมืองสามารถเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ได้ เช่นเดียวกับคนทั่วไป

ทั้งสามกลุ่มยังมีทัศนคติเชิงบวกต่อเสรีภาพในการควบคุมดูแลกันเองของหนังสือพิมพ์ และเสรีภาพในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารอย่างอิสระด้วย

สำหรับทัศนคติเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ด้านการรับรู้สารได้อย่างอิสระ ครอบคลุมและมีคุณภาพนั้น กลุ่มนักการเมืองและกลุ่มประชาชนต้องการให้หนังสือพิมพ์แสดงความรับผิดชอบและเป็นธรรมอย่างมาก ในกรณีที่หนังสือพิมพ์ต้องแก้ข่าวที่นำเสนอผิดพลาดทันที ไม่ชักช้า และต้องนำเสนออย่างเปิดเผยชัดเจนเช่นเดียวกันขณะที่กลุ่มนักวิชาชีพเพียงแคเห็นด้วยต่อกรณีดังกล่าวเท่านั้น

นักวิชาชีพกลับต้องการความถูกต้องของข่าวสาร มากกว่ากลุ่มนักการเมืองและกลุ่มประชาชน ซึ่งยอมอนุโลมให้หนังสือพิมพ์เสนอข่าวผิดพลาดได้บ้าง ด้วยเหตุผลของข้อจำกัดด้านเวลาและความเร่งด่วน

นักวิชาชีพและประชาชนต้องการความเป็นกลาง โดยไม่เห็นด้วยที่ในการเลือกตั้งหนังสือพิมพ์จะแสดงตัวอย่างเปิดเผยว่าสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แต่นักการเมืองมีความเห็นค้าน

ทั้งสามกลุ่มต้องการข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย โดยเห็นด้วยว่าการที่หนังสือพิมพ์หลายฉบับที่ดำเนินกิจการโดยเจ้าของเดียวกัน ทำให้ข้อมูลข่าวสารขาดความหลากหลาย

นักการเมืองต้องการความครบถ้วนของข่าวสารมากที่สุด ขณะที่กลุ่มประชาชนและกลุ่มนักวิชาชีพต้องการรองลงมา โดยกลุ่มนักการเมืองเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าหนังสือพิมพ์ควรต้องนำเสนอความจริงอย่างครบถ้วน ไม่ควรปิดบังหรือละเว้น หรือเสนอข้อเท็จจริงเพียงบางส่วน โดยอ้างว่าไม่ไ้ประเด็นข่าวที่น่าสนใจ ซึ่งอาจมีผลทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

ทั้งสามกลุ่มต้องการความสมดุลในการเสนอข่าวสารอย่างมากเช่นเดียวกัน โดยทุกกลุ่มเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าเมื่อเกิดมีความคิดเห็นต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่ง แบ่งเป็น 2 ฝ่าย หรือหลายฝ่าย หนังสือพิมพ์จำเป็นต้องเสนอความเห็นของทุกฝ่ายอย่างสมดุลกัน

การทดสอบสมมุติฐาน

นักวิชาชีพ นักการเมือง และประชาชน มีทัศนคติต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ด้านการสื่อสารอย่างอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อทำการทดสอบรายคู่ พบว่ากลุ่มนักวิชาชีพ มีทัศนคติต่อเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ ด้านการสื่อสารอย่างอิสระ ในเชิงบวก มากกว่ากลุ่มประชาชน และกลุ่มนักการเมือง เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ดังผลวิจัยเกี่ยวกับเสรีภาพด้านการสื่อสารอย่างอิสระ เช่น กลุ่มนักวิชาชีพเห็นด้วยที่ไม่มีการจำกัดการวิพากษ์วิจารณ์และต้องการให้สามารถดำเนินงานด้านหนังสือพิมพ์โดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐ และมีอิสระในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร

นักวิชาชีพ นักการเมืองและประชาชนมีทัศนคติต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ด้านการรับรู้สารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อทำการทดสอบรายคู่พบว่า กลุ่มประชาชนมีทัศนคติต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ด้านการรับรู้สารในเชิงบวก มากกว่ากลุ่มนักวิชาชีพ และกลุ่มนักการเมือง มีทัศนคติต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ด้านการรับรู้สารในเชิงบวก มากกว่ากลุ่มนักวิชาชีพเช่นกัน ดังนั้นจึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน

ทั้งนี้เสรีภาพหนังสือพิมพ์ ด้านการรับรู้สารอย่างอิสระ เช่น หนังสือพิมพ์ไม่ควรตั้งฉายาหรือวินิจฉัยบุคคลในทางลบตามอำเภอใจ และหนังสือพิมพ์ควรต้องแก้ข่าวที่นำเสนอผิดพลาดทันที ไม่ชักช้า เปิดเผยชัดเจนหรือการที่หนังสือพิมพ์หลายฉบับดำเนินกิจการโดยเจ้าของเดียวกัน ทำให้ข้อมูลข่าวสารขาดความหลากหลายรวมทั้งหนังสือพิมพ์ควรจะต้องนำเสนอความจริงอย่างครบถ้วน ไม่ควรปิดบังหรือละเว้น หรือเสนอข้อเท็จจริงเพียงบางส่วน โดยอ้างว่า ไม่ใช่ประเด็นข่าวที่น่าสนใจ

จากข้อมูลที่พบในการวิจัย ทำให้สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม มีความเข้าใจเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์เหมือนและแตกต่างกันดังนี้

กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีการรับรู้เหมือนกันว่า เสรีภาพหนังสือพิมพ์ มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ทั้งนี้เสรีภาพหนังสือพิมพ์ต้องมีขอบเขต คือหลักการต่าง ๆ รวมทั้งจริยธรรม และเสรีภาพหนังสือพิมพ์ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย แต่กฎหมายต้องไม่ควบคุมหรือเป็นอุปสรรคต่อการทำหน้าที่แสวงหาข้อมูลข่าวสาร ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ อย่างไรก็ตามทุกฝ่ายไม่เห็นด้วยที่จะใช้เสรีภาพหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอสิ่งที่ไม่ดีงามต่อสังคม ขัดต่อค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งความมั่นคงของชาติและความสงบเรียบร้อยของประเทศ โดยควรมีการควบคุมกันเองทางวิชาชีพ

ส่วนประเด็นที่เกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีทัศนะแตกต่างกัน คือ กลุ่มนักการเมืองเห็นว่าหนังสือพิมพ์ควรมีองค์กรของรัฐคอยควบคุมหนังสือพิมพ์บาง แต่กลุ่มนักวิชาชีพและกลุ่มประชาชนไม่ต้องการเช่นนั้น นอกจากนี้กลุ่มนักการเมืองยังเห็นว่าเสรีภาพหนังสือพิมพ์ควรมุ่งถึงการเคารพสิทธิส่วนบุคคลอย่างมาก

นอกจากนี้กลุ่มนักวิชาชีพไม่ต้องการให้รัฐแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่รายงานข่าวสาร

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “ทัศนะเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ของนักวิชาชีพ นักการเมืองและประชาชน” สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

• การรับรู้ต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์

กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีการรับรู้เหมือนกันว่า เสรีภาพหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งจำเป็น แม้จะมีข้อดี เช่น สะท้อนความคิดเห็นอันหลากหลาย ส่งเสริมประชาธิปไตย สามารถทำความจริงให้ปรากฏได้ เป็นต้น ขณะเดียวกันก็มีข้อเสีย เช่น อาจก่อความขัดแย้งหรือก่อความวุ่นวายได้นั้น ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับคำกล่าวของ ฌองปอล ซาทส์ (Jean Paul Sarter) นักปรัชญาแห่งเสรีนิยมยุคใหม่ ที่ว่า “เมื่อหนังสือพิมพ์มีเสรีภาพอาจก่อให้เกิดได้ทั้งสิ่งดีและเลว แต่ถ้าไร้เสรีภาพจะไม่เกิดอะไรขึ้นเลยนอกจากความเลว เสรีภาพเปิดโอกาสให้มนุษย์เลือกในสิ่งที่เขาต้องการ”

เหตุที่บุคคลทั้งสามกลุ่มรับรู้เกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ทั้งแง่บวกและแง่ลบ อาจเป็นเพราะ ภายใต้สภาพแวดล้อมของสังคมไทย ที่รับเอาแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยจากตะวันตกมา จึงเห็นประโยชน์ของเสรีภาพหนังสือพิมพ์ว่าเป็นสิ่งจำเป็น จะขาดเสียไม่ได้ และยังช่วยให้สังคมมีความหลากหลายทางความคิด อันเป็นพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตามสังคมไทยไม่เน้นเรื่องความเป็นระเบียบวินัย จึงเป็นจุดอ่อนอย่างหนึ่ง ที่คนในสังคมคาดคิดได้ว่า หากสังคมมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ อาจก่อให้เกิดความวุ่นวายตามมาก็เป็นได้

• การรับรู้หลักการที่ควบคู่กับเสรีภาพหนังสือพิมพ์

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังระบุว่า กลุ่มบุคคลทั้งสามกลุ่มรับรู้เสรีภาพหนังสือพิมพ์ต้องมีขอบเขต คือหลักการต่าง ๆ ที่ควบคู่กับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ดังที่จรูญ สุภาพ ให้คำจำกัดความเสรีภาพหนังสือพิมพ์ในส่วนหนึ่งว่า เสรีภาพหนังสือพิมพ์คือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นซึ่งมีขอบเขต มีข้อจำกัดว่าเสรีภาพดังกล่าวต้องไม่ใช่ในการละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยภายในรัฐ

นอกจากขอบเขตเสรีภาพหนังสือพิมพ์ในแง่ของหลักการต่าง ๆ แล้ว ยังมีจรรยาบรรณทางวิชาชีพ ที่จะต้องเป็นขอบเขตอย่างหนึ่งด้วย การให้ความสำคัญกับจรรยาบรรณทางวิชาชีพของหนังสือพิมพ์นั้น องค์กรหนังสือพิมพ์ เช่นสมาคมทางวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หรือสภาการ

หนังสือพิมพ์ ล้วนแต่มีหลักการที่เน้นถึงการทำหน้าที่รายงานข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องเที่ยงตรง การใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์ อย่างถูกต้อง ยุติธรรม การคำนึงถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล และความรับผิดชอบ เป็นต้น จึงอาจจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มนักวิชาชีพมีการรับรู้ ตระหนักถึงหลักการและจรรยาบรรณที่เป็นขอบเขตของเสรีภาพหนังสือพิมพ์

เช่นเดียวกับ กลุ่มนักการเมืองและกลุ่มประชาชน ต้องการให้มีหลักการและจรรยาบรรณทางวิชาชีพเป็นขอบเขตของเสรีภาพหนังสือพิมพ์เช่นกัน ซึ่งเน้นในเรื่องของความรับผิดชอบ ความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร ความเป็นกลาง ความสำนึกต่อส่วนรวม เมื่อพิจารณาในมุมกลับกันพบว่า อาจเป็นเพราะกลุ่มนักการเมืองและกลุ่มประชาชน รับรู้หลักการและจรรยาบรรณทางวิชาชีพของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน ถูกละเลย โดยเฉพาะหลักการเหล่านี้อาจมีขอบปรองอย่าง มาก จึงจำเป็นที่เสรีภาพหนังสือพิมพ์จะต้องมีหลักการและการควบคุมทางจรรยาบรรณของวิชาชีพที่เข้มแข็งกว่านี้

การให้ความสำคัญต่อขอบเขตของเสรีภาพหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะเรื่องจรรยาบรรณนั้น มีความเป็นไปได้ว่า ในปัจจุบันแม้องค์กรหนังสือพิมพ์จะมีจรรยาบรรณควบคู่กับการปฏิบัติหน้าที่ แต่คนในสังคมยังได้รับรู้ถึงความเกินเลยจากจรรยาบรรณที่กำหนดขึ้น อาจเป็นผลต่อเนื่องมาจากสภาวะการแข่งขันภายใต้ระบบทุนนิยม ซึ่งต้องหวังกำไรเป็นเป้าหมาย ทำให้มีการละเลยต่อจรรยาบรรณหรือจริยธรรม

จากการวิจัยพบว่า ทั้งสามกลุ่มเห็นว่าเสรีภาพหนังสือพิมพ์ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย แต่ต้องไม่เป็นกฎหมายที่ควบคุมหรือเป็นอุปสรรคต่อการทำหน้าที่แสวงหา ถ่ายทอด ข้อมูลข่าวสารรวมทั้งการแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ อย่างไรก็ตามทุกฝ่ายไม่เห็นด้วยที่จะใช้เสรีภาพหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอสิ่งที่ไม่ดีงามต่อสังคม ชัดต่อค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งความมั่นคงของชาติและความสงบเรียบร้อยของประเทศ

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเสรีภาพของจอห์น ล็อก (John Locke) ที่ว่าเสรีภาพเป็นสิ่งที่มิชอบเขตภายใต้กฎหมาย เพื่อเลี่ยงความขัดแย้งกับสิทธิของบุคคลอื่น และจะต้องให้สอดคล้องกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ที่มีแนวคิดที่ว่าสื่อมวลชนต้องตระหนักถึงผลกระทบต่อสังคม ต้องนำเสนอสิ่งที่สร้างสรรค์

กรณีที่ผลการวิจัยระบุว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มยังเห็นความจำเป็นของมีกฎหมายควบคุมเสรีภาพหนังสือพิมพ์อยู่นั้น น่าจะเป็นเพราะประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองโดยทหารมานาน ทำให้คนในชาติต่างเคยชินกับการถูกควบคุม และไว้วางใจผู้ปกครอง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีการพัฒนาการเมืองให้เข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยมาเป็นเวลาพอสมควร ผนวกกับความก้าวหน้าของโลก ที่เข้าสู่ยุคสารสนเทศ ทำให้การรับรู้ของคนในประเทศไม่ต้องการให้มีการปิดกั้นกระแสข่าวสาร จึงทำให้มีความก้ำกึ่งต่อความต้องการการควบคุมเสรีภาพหนังสือพิมพ์ โดยให้อยู่ภายใต้กฎหมาย แต่มีเงื่อนไขที่จะไม่ปิดกั้นข้อมูลข่าวสาร

ผลการวิจัยยังระบุว่า กลุ่มบุคคลทั้ง 3 ฝ่าย ยังเห็นด้วยว่าเมื่อมีเสรีภาพหนังสือพิมพ์แล้ว ควรมีการควบคุมกันเองทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสื่อมวลชนเชิงอิสระภาพนิยม (Libertarian) ที่มีแนวคิดว่าการควบคุมสื่อมวลชนควรมีวิธีควบคุมกันเอง แทนการควบคุมของรัฐ อย่างไรก็ตามในทฤษฎีสื่อมวลชนเชิงอิสระภาพนิยมมีแนวคิดว่า ในสภาวะพิเศษ เช่นเมื่อเกิดสงคราม เสรีภาพย่อมต้องลดลง โดยใช้ระบบเซนเซอร์ (censor) ด้วยความสมัครใจ

ส่วนประเด็นที่เกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติแตกต่างกัน คือ กลุ่มนักการเมืองเห็นว่าหนังสือพิมพ์ควรมีองค์กรของรัฐคอยควบคุมหนังสือพิมพ์บาง แต่กลุ่มนักวิชาชีพและกลุ่มประชาชนไม่ต้องการเช่นนั้น ทั้งนี้การที่นักการเมืองเห็นควรให้มีองค์กรของรัฐคอยควบคุมหนังสือพิมพ์บางนั้น สอดคล้องกับทฤษฎีสื่อมวลชนเชิงอำนาจนิยม (Authoritarian) ที่สื่อมวลชนต้องอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐ เนื่องจากนักการเมืองเป็นบุคคลที่อยู่ในระดับบริหารประเทศ ย่อมต้องการให้ทุกอย่างอยู่ภายใต้ความควบคุมของตนเอง เพื่อความสะดวกในการบริหารงาน จึงน่าจะสาเหตุหนึ่งที่นักการเมืองต้องการให้มีองค์กรของรัฐควบคุมหนังสือพิมพ์ ซึ่งย่อมตรงข้ามกับนักวิชาชีพที่ต้องการปฏิบัติงานอย่างอิสระ ไม่มีการแทรกแซง

นอกจากนี้กลุ่มนักการเมืองยังเห็นว่าเสรีภาพหนังสือพิมพ์ควรมุ่งเน้นถึงการเคารพสิทธิส่วนบุคคลอย่างมาก อาจเพราะกลุ่มนักการเมือง อยู่ในฐานะของผู้ตกเป็นข่าว หรือแหล่งข่าวด้วย จึงตระหนักถึงหลักการที่เกี่ยวข้องกับผู้ตกเป็นข่าวมากกว่ากลุ่มอื่น เช่น เห็นว่าการเคารพสิทธิส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่จำเป็นมากที่สุด อาจเนื่องจากประสบกับปัญหาเรื่องการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลจากการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ และกลุ่มนักการเมืองเห็นว่าความเป็นกลาง ความถูกต้องเที่ยงตรงจำเป็นมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยการรับรู้ของกลุ่มนักการเมืองสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ นั้น อาจมาจากปัจจัยที่ว่ากลุ่มนักการเมืองเป็นผู้ตกเป็นข่าวด้วยเช่นกัน

- เสรีภาพหนังสือพิมพ์กับประเด็นการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มนักการเมืองและกลุ่มประชาชนไม่ปฏิเสธที่รัฐจะมีอำนาจตรวจข่าวก่อนพิมพ์ในภาวะฉุกเฉินต่าง ๆ การไม่ปฏิเสธการแทรกแซงของรัฐในกรณีภาวะฉุกเฉิน อาจเนื่องมาจากประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองของทหารมานาน ย่อมได้รับค่านิยม ที่ยอมรับอำนาจของรัฐบางอย่าง ซึ่งต่างจากกลุ่มนักวิชาชีพที่ไม่เห็นด้วย เพราะไม่ต้องการถูกแทรกแซงการทำหน้าที่รายงานข้อมูลข่าวสาร

นอกจากนี้ทั้งสามกลุ่มยังเห็นว่าไม่ควรมีการจำกัดการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ข้าราชการ และพรรคการเมือง เพราะเป็นการทำหน้าที่ตรวจสอบดูแลการทำงานของรัฐบาล และยังเห็นว่าการเสนอความคิด ความเชื่อที่แม้ไม่ถูกต้องก็ควรได้รับการปกป้องเช่นเดียวกับการเสนอข้อเท็จจริง รวมทั้งไม่ควรมีการบังคับให้ตีพิมพ์หรือไม่ตีพิมพ์ข่าวสารใด ๆ นั้น สอดคล้องกับแนวคิดตามทฤษฎีสื่อมวลชนเชิงอิสรภาพนิยม

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาทางการเมือง ที่ประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบ ควบคุม ดูแลการทำงานของรัฐบาล ข้าราชการและพรรคการเมือง ซึ่งวิธีการที่สามารถทำได้ คือการให้หนังสือพิมพ์เป็นผู้สอดส่องแทนด้วยการหาข้อมูลและวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ข้าราชการหรือพรรคการเมือง และตระหนักดีว่าการปล่อยให้มีการนำเสนอข่าวสารที่อาจผิดพลาดบ้าง ยังดีกว่าการปิดกั้นข่าวสาร ซึ่งจะเป็นผลให้ไม่มีข้อมูลข่าวสารใด ๆ ประกอบการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับการปฏิเสธการบังคับให้ตีพิมพ์หรือไม่ตีพิมพ์ข่าวสารใด ๆ เพราะมีโอกาสที่จะเกิดการบิดเบือนข้อมูลข่าวสารอย่างจงใจ ทำให้การนำข้อมูลข่าวสารไปใช้เกิดความผิดพลาดได้

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มนักวิชาชีพไม่ต้องการให้รัฐแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่รายงานข่าวสาร สอดคล้องกับทฤษฎีสื่อมวลชนเชิงอิสรภาพนิยม ที่สื่อมวลชนเห็นว่าตนมีภารกิจในการให้ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมของรัฐบาลแก่ประชาชน ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลซึ่งได้รับการเลือกตั้งให้มาทำตามเจตนารมณ์ของประชาชน ฉะนั้น ต้องถูกตรวจสอบโดยสื่อมวลชนที่เสรี

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าประชาชนมีความเห็นก้ำกึ่งต่อการตั้งศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารขึ้นมาดูแลหนังสือพิมพ์ ขณะที่ฝ่ายนักวิชาชีพและฝ่ายนักการเมืองไม่ต้องการเช่นนั้น ความต้องการของประชาชนเช่นนั้นอาจสืบเนื่องมาจากการละเมิดจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์หลายครั้ง จนประชาชนต้องการให้มีหน่วยงานที่มาควบคุมหนังสือพิมพ์บ้าง แต่ไม่มีอำนาจในการลงโทษใด ๆ นอกจากการดักเตือน ดังที่ปรากฏในสมัยที่ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง เป็นรัฐมนตรีช่วยว่า

การกระทรวงมหาดไทย และดูแลศูนย์ดังกล่าว โดยมีผลการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชน ตรวจสอบการทำงานของศูนย์วิเคราะห์ข่าวสารอีกชั้นหนึ่ง

ขณะเดียวกันนักการเมืองต้องการความครบถ้วนของข่าวสารมากที่สุด โดยเห็นว่า หนังสือพิมพ์ไม่ควรปิดบังหรือละเว้น หรือเสนอข้อเท็จจริงเพียงบางส่วน โดยอ้างว่า ไม่ใช่ประเด็น ชาวที่นาสนใจ ซึ่งอาจมีผลทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ทัศนคติเช่นนี้น่าจะเกิดจาก ประสบการณ์ในแง่ของการเป็นบุคคลที่ตกเป็นข่าว

- การทดสอบสมมติฐาน

นักวิชาชีพ นักการเมือง และประชาชน มีทัศนคติต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ด้านการสื่อสาร อย่างอิสระแตกต่างกัน โดยกลุ่มนักวิชาชีพ มีทัศนคติต่อเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ ด้านการสื่อสาร อย่างอิสระ ในเชิงบวก มากกว่ากลุ่มประชาชน และกลุ่มนักการเมือง โดยกลุ่มนักวิชาชีพต้องการ ให้การดำเนินงานด้านหนังสือพิมพ์ปราศจากการแทรกแซงจากฝ่ายรัฐ

ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามทฤษฎีสื่อสารมวลชนเชิงเสรีนิยมและทฤษฎีความรับผิดชอบ ต่อสังคม ซึ่งน่าจะเป็นเพราะการได้รับอิทธิพลเกี่ยวกับแนวคิดเสรีนิยม และประชาธิปไตย

นักวิชาชีพ นักการเมืองและประชาชนมีทัศนคติต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ด้านการรับรู้สาร แตกต่างกัน โดยกลุ่มประชาชนมีทัศนคติต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ด้านการรับรู้สารในเชิงบวก มากกว่ากลุ่มนักวิชาชีพ และกลุ่มนักการเมืองมีทัศนคติต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ด้านการรับรู้สารในเชิง บวก มากกว่ากลุ่มนักวิชาชีพเช่นกัน

มีข้อสังเกตว่ากลุ่มนักการเมืองมีสถานภาพหลายอย่างอยู่ในตัวเอง โดยสถานภาพของ การทำหน้าที่ของออกกฎหมายหรือวางนโยบายเกี่ยวกับการใช้เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ จึงต้องการ ให้มีการควบคุมหนังสือพิมพ์ ขณะเดียวกันยังอยู่ในสถานะของผู้ตกเป็นข่าว หรือแหล่งข่าวทำให้ คำนี้ถึงเรื่องความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารมาก รวมทั้งเรื่องสิทธิส่วนบุคคลเป็นพิเศษ

นอกจากนี้กลุ่มนักการเมืองยังเป็นผู้บริโภคหรือผู้อ่านหนังสือพิมพ์หนังสือพิมพ์อีกด้วย จึง มีความตระหนักในเรื่องของการรับรู้สารอย่างอิสระ พอเพียงและมีคุณภาพ เช่นเดียวกับกลุ่ม ประชาชน ซึ่งความต้องการสารที่พอเพียงและมีคุณภาพ เช่น ความหลากหลายทางความคิด เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ต้องการการเพิ่มข้อมูลข่าวสาร

สำหรับกลุ่มประชาชน นอกจากความต้องการเพิ่มข้อมูลข่าวสารแล้ว กลุ่มประชาชนยังต้องการให้หนังสือพิมพ์มีความเป็นกลาง และไม่แทรกความคิดเห็น ดังที่ไม่ต้องการให้หนังสือพิมพ์วินิจฉัยบุคคลในทางลบตามอำเภอใจนั้น สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มประชาชนต้องการเสรีภาพหนังสือพิมพ์ในแง่ที่จะเพิ่มข้อมูลข่าวสาร โดยต้องการที่จะวินิจฉัยข้อมูลข่าวสารด้วยตนเอง มากกว่าที่จะให้หนังสือพิมพ์เป็นผู้บอกผู้อ่านว่าจะไรควรเป็นอะไร และไม่ต้องการให้รัฐแทรกแซงการรายงานข่าวสารและความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ ซึ่งอาจจะเป็นการลดข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนจะได้รับ ซึ่งใกล้เคียงกับผลการวิจัยเรื่องทัศนคติของสาธารณชนต่อเสรีภาพสื่อมวลชนในประเทศสหรัฐอเมริกาที่พบว่าประชาชนนิยมเสรีภาพสื่อมวลชนในฐานะผู้รับสาร หรือผู้ฟัง (Listener) เนื่องจากเห็นว่าเสรีภาพการแสดงออกจะมากขึ้น เมื่อผู้รับสารได้รับสิ่งที่เขารู้สึกว่าต้องการ ไม่ใช่สื่อมวลชนเป็นผู้บอกให้ผู้รับสารต้องการอะไร

ขณะที่ในการวิจัยยังพบว่านักวิชาชีพไม่ต้องการให้รัฐแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่รายงานข่าวสาร และความคิดเห็น นับว่าเป็นการนิยามเสรีภาพหนังสือพิมพ์ในมุมมองของผู้ส่งสาร หรือผู้พูด (Speaker) ที่ต้องการแสดงความเห็นโดยปราศจากการควบคุม

ข้อเสนอแนะ

เชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาวานอกเหนือจากอาชีพของกลุ่มตัวอย่างแล้ว มีปัจจัยใดที่ทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างกัน เช่น ประสบการณ์ทางการเมือง หรือประสบการณ์ที่เคยตกเป็นข่าว หรือมีคนรู้จักตกเป็นข่าว ในกรณีที่ได้รับความเป็นธรรมและไม่ได้รับความเป็นธรรม
2. ควรศึกษาทัศนคติของเจ้านักงานการพิมพ์ ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลหนังสือพิมพ์

เชิงปฏิบัติ

3. นักวิชาชีพควรคำนึงถึงเรื่องความรับผิดชอบ ความเป็นกลาง ความถูกต้องเที่ยงตรง และความสำนึกต่อส่วนรวม ในการปฏิบัติหน้าที่ให้มาก เพราะเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายให้ความสำคัญอย่างมาก ขณะเดียวกันควรยึดมั่นในจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด
4. ฝ่ายผู้บริหารประเทศ ซึ่งดูแลหนังสือพิมพ์ ไม่ควรกีดกันการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของหนังสือพิมพ์ไปสู่ประชาชน เพราะเป็นความต้องการของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ที่จะรับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างเต็มที่ แม้จำเป็นต้องออกกฎหมายควบคุมใด ๆ ก็ควรเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของประเทศเท่านั้น ทั้งนี้ไม่ควรลดทอนข้อมูลข่าวสารลง